

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 329

Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju Gospodarka – etyka – środowisko

Redaktorzy naukowci
Danuta Dziawgo, Grażyna Borys

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-448-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Antczak: Informacje o środowisku w systemie rachunkowości	11
Anna Balicka: Sprawozdawczość środowiskowa w branży motoryzacyjnej..	19
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu w procesie zarządzania wartością firmy	28
Melania Bąk: Odpowiedzialność społeczna jako determinanta tworzenia zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa	36
Ewa Chojnacka: Raportowanie danych w obszarach środowiskowym i społecznym w publicznych spółkach sektora energetycznego.....	45
Ewa Chojnacka: Sprawozdanie z działalności jako dokument służący raportowaniu danych ESG	54
Anna Doś, Joanna Błach: Rola przedsiębiorstwa w makrosystemie społeczeństwo – gospodarka – środowisko w świetle analizy raportów rocznych na przykładzie wybranych spółek sektora paliwowego.....	62
Justyna Dyduch: Analiza kosztów transakcyjnych instrumentów ochrony środowiska w wybranym przedsiębiorstwie.....	73
Renata Dyląg, Ewelina Puchalska: Wytyczne GRI w praktyce raportowania społecznego w Polsce	82
Paweł Dziekański: Koncepcja wskaźnika syntetycznego dla oceny sytuacji finansowej powiatów	98
Tomasz Gabrusewicz: Zdolność systemu rachunkowości w zakresie zaspokojenia potrzeb informacyjnych w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju	109
Beata Gostomczyk: Ewidencja kosztów ekologicznych w układzie rodzajowym i funkcjonalnym.....	118
Piotr Gut: Solidarna odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe w podatku VAT w warunkach polskich na tle rozwiązań europejskich.....	127
Ewa Hellich: Etyczny wymiar rachunkowości.....	136
Aldona Kamela-Sowińska: Finansyzacja gospodarki wyzwaniem dla rachunkowości	145
Elżbieta Klamut: Koszty ochrony środowiska a gospodarstwa rolne	152
Joanna Kogut: Etyka w rachunkowości a jakość sprawozdań finansowych ..	161
Tomasz Kondraszuk: Cel i zadania rachunkowości rolniczej w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarstw wiejskich	172
Robert Kowalak: Kluczowe mierniki dokonań w zakładach gospodarowania odpadami.....	180

Joanna Krasodomska: Rachunkowość społeczna – perspektywa światowa i krajowa	191
Karolina Kwocińska: Relacje inwestorskie i raportowanie kapitału intelektualnego.....	198
Magdalena Ligus: Zrównoważony rozwój systemu elektroenergetycznego Polski – analiza opłacalności i możliwości rozwoju energetyki odnawialnej	206
Adam Lulek: Znaczenie informacji środowiskowych pochodzących ze sprawozdawczości spółek paliwowych dla inwestorów giełdowych.....	215
Marta Mazurowska: Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju	225
Anna Nowak: Problemy pomiaru społecznej odpowiedzialności biznesu	232
Edward Nowak: Zakres ujawnień informacji w sprawozdaniu z działalności	241
Ewa Spigarska: Różnorodność metod ustalania opłaty za odpady i zasad segregacji odpadów na przykładzie miast wojewódzkich jako jeden z problemów systemu gospodarowania odpadami	250
Arleta Szadziewska: Prezentowanie informacji na temat społecznej odpowiedzialności w sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstw.....	261
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z interesariuszami	271
Piotr Szczypa: Współczesne wyzwania rachunkowości przedsiębiorstw w gospodarce zrównoważonego rozwoju.....	282
Aldona Uziębło: Stosunek do standardów etycznych w biznesie w opiniach pracowników księgowości trójmiejskich przedsiębiorstw	291
Anna Wildowicz-Giegiel: Wyzwania przed sprawozdawczością finansową związane z raportowaniem o kapitale intelektualnym i społecznej odpowiedzialności	300
Jolanta Wiśniewska: Etyka w rachunkowości jako niezbędny element zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.....	308
Aleksander Zawadzki: Standardy sprawozdawczości w zakresie środków unijnych w polskich spółkach notowanych na NewConnect	317
Joanna Zuchewicz: Sprawozdawczość jednostki społecznie odpowiedzialnej za swoje dokonania.....	326
Beata Zyznarska-Dworczak: Znaczenie zarządczej rachunkowości odpowiedzialności społecznej w przedsiębiorstwie	334

Summaries

Joanna Antczak: Information on environment in the accounting system.....	18
Anna Balicka: Environmental reporting in the automotive industry	27
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Concept of corporate social responsibility in the process of value based management	35

Melania Bąk: CSR as the determinant for creating non-material resources of an enterprise.....	44
Ewa Chojnacka: Reporting environment and social data in public companies in energy sector	53
Ewa Chojnacka: Report of the management board on operations as a document used to report ESG data	61
Anna Doś, Joanna Błach: The role of enterprise in macrosystem society – economy – environment in the light of the annual reports content analysis case study of selected Polish companies	72
Justyna Dyduch: Analysis of transaction costs of environmental protection instruments in a selected firm	81
Renata Dylağ, Ewelina Puchalska: GRI guidelines in the practice of social reporting in Poland	97
Paweł Dziekański: Concept of synthetic indicator for the assessment of financial situation of poviats	108
Tomasz Gabrusewicz: The ability of the accounting system to satisfy information needs in the concept of sustainable development.....	117
Beata Gostomczyk: Environmental costs register by their type and functionality	126
Piotr Gut: Joint and several responsibility for VAT liabilities in Poland in comparison with European solutions to that extent.....	135
Ewa Hellich: Ethical dimension of accounting.....	144
Aldona Kamela-Sowińska: Financilisation of economy as challenge for accounting	151
Elżbieta Klamut: Costs of environment protection vs. farms.....	160
Joanna Kogut: Accounting ethics vs. financial reporting quality	171
Tomasz Kondraszuk: Tasks and objectives of accounting in the process of agricultural sustainable development of rural households	179
Robert Kowalak: Key performance indicators for the waste disposal plants.	190
Joanna Krasodomska: Social accounting – the international and national perspective	197
Karolina Kwiecińska: Investor relations and intellectual capital reporting ...	205
Magdalena Ligus: Sustainable development of Polish power system – the analysis of effectiveness and the possibility of development of renewable energy sector.....	214
Adam Lulek: Significance of environmental information coming from reporting of fuel corporations for stock exchange investors.....	224
Marta Mazurowska: Accounting for sustainable development	231
Anna Nowak: Issues of measurement of corporate social responsibility	240
Edward Nowak: Scope of disclosing information in annual activity reports..	249
Ewa Spigarska: The diversity of methods for establishing fees for wastes and waste segregation rules on the example of voivodeship cities as one of the waste management problems.....	260

Arleta Szadziewska: Presenting social responsibility information in corporate external reports	270
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Integrated report on socially responsible companies as a tool of communication with users.....	281
Piotr Szczypa: Modern challenges in the accounting of companies in sustainable development economy	290
Aldona Uziębło: An attitude to ethical standards in business in the opinions of employees of accounting department of tricity enterprises.....	299
Anna Wildowicz-Giegiel: Challenges of financial reporting associated with reporting the intellectual capital and the social responsibility of enterprise.....	307
Jolanta Wiśniewska: Ethics in accounting as an essential element of sustainable development of the enterprise and security of business transactions .	316
Aleksander Zawadzki: Standards of EU funds reporting in Polish companies listed on the NewConnect market.....	325
Joanna Zuchewicz: CSR in reporting entity's performance	333
Beata Zyznarska-Dworczak: The essence of managerial social responsibility accounting.....	341

Aldona Kamela-Sowińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

FINANSYZACJA GOSPODARKI WYZWANIEM DLA RACHUNKOWOŚCI

Streszczenie: Głównym celem artykułu jest zwrócenie uwagi środowiska naukowego zajmującego się rachunkowością oraz księgowych i audytorów na nowe zjawisko ekonomiczne, jakim jest finansyzacja. Obserwuje się narastający brak lub niedostateczną odpowiedź rachunkowości na potrzeby zgłaszane przez odbiorców, co skutkuje ograniczeniem zaufania do systemu rachunkowości i generowanych przez niego sprawozdań. Niniejszy artykuł jest próbą poszukiwania odpowiedzi rachunkowości na narastające w gospodarce globalnej zjawisko finansyzacji. W artykule postawiono też autorską tezę o źródłach powstania finansyzacji.

Słowa kluczowe: rachunkowość, finansyzacja, kryzys finansowy.

DOI: 10.15611/pn.2014.329.15

1. Wstęp

Kryzys – to słowo zawładnęło w ostatnim czasie myślami, sercami, umysłami i emocjami niemal wszystkich obywateli cywilizowanego świata. Jest od kilku lat najczęściej odmienianym słowem. W wyszukiwarce internetowej Google pod hasłem „kryzys” ukazuje się ok. 8,33 mln informacji, w anglojęzycznej wersji aż 176 mln. Z kolei wyrażenie „kryzys finansowy” ma w polskiej edycji Google 1 mln wyników, a w wersji anglojęzycznej aż 52,9 mln. Sama ilość robi wrażenie. Anatomie kryzysu z roku 2008 opisali m.in. N. Roubini i S. Mihm w książce pt. *Ekonomia kryzysu* [2011] oraz wielu innych znamienitych autorów.

Kryzys zmusza do myślenia. I to samo w sobie już jest jedną z jego cech pozytywnych. E. Mączyńska [2011a, s. 64] stwierdza, iż „obecnie następują zmiany w fundamentalnych dla ustroju gospodarczego polach:

- 1) dokonuje się tzw. trzecia rewolucja przemysłowa (informacyjna),
- 2) w systemie komunikacji społecznej język cyfrowy wypiera słowo drukowane,
- 3) prawdziwych kapitalistów już prawie nie ma. Obecna forma kapitalizmu to kapitalizm menedżerski z postępującą autonomizacją władzy menedżerów. Na szczycie stratyfikacji społecznej znajdują się menedżerowie i arystokracja sieciowa, a na samym dole – konsumtariat, czyli warstwa nieprzystosowana do wymogów gospodarki wirtualnej”.

Takim stosunkowo nowym zjawiskiem w ekonomii jest finansyzacja i jej wpływ na różne dziedziny życia gospodarczego, w tym na rozwiązania, jakie proponuje najstarszy system ewidencji gospodarczej, czyli rachunkowość.

2. Pojęcie finansyzacji

Jak w przypadku każdego nowego zjawiska, trudno znaleźć w literaturze przedmiotu definicję jednoznaczną, zaakceptowaną przez środowisko naukowe. Taki brak jest pierwszym dowodem na fakt, że zjawisko jest w trakcie naukowego rozpoznawania, nazywania i definiowania. Ten problem dotyczy właśnie finansyzacji. Finansyzacja generalnie to zjawisko postępującej dominacji sektora finansowego w działalności jednostek gospodarujących i osób fizycznych.

M. Ratajczak prezentuje pojęcie finansyzacji w wąskim i szerszym znaczeniu. „W wąskim znaczeniu finansyzacja jest kojarzona przede wszystkim z rosnącym znaczeniem działalności finansowej w aktywności podmiotów ekonomicznych o charakterze niefinansowym. Natomiast w szerszym znaczeniu finansyzacja to proces autonomizacji sfery finansowej w relacji do sfery realnej, a nawet uzyskiwanie nadrzędności tej pierwszej w stosunku do tej drugiej” [Ratajczak 2012, s. 282]. E. Mączyńska z kolei określa finansyzację jako przerost sektora finansowego w stosunku do realnego sektora wytwórczego, czyli sektora produkcji dóbr i usług [Mączyńska 2011a, s. 57].

Finansyzacja jest także rozumiana jako druga, obok wzrostu nierównowagi w sferze podziału dochodów, charakterystyczna zmiana strukturalna wywołana przez neoliberalizm i nową ekonomię, a mianowicie nadproporcjonalny rozrost sfery finansowej, określanej jako finansyzacja gospodarki [Żyżyński 2010, s. 27]. Finansyzacja doczekała się też bardziej rozbudowanych definicji. Do takich należy definicja autorstwa R.P. Dora „finansyzacja jest definiowana jako narastająca dominacja (za: [Żyżyński 2010]):

- sektora finansowego w ogólnej działalności ekonomicznej,
- narzędzi finansowych sterowania (*financial controllers*) w zarządzaniu spółkami (korporacjami),
- aktywów finansowych w ogólnej wartości aktywów,
- rynkowych papierów wartościowych, zwłaszcza akcji, wśród aktywów finansowych,
- rynku akcji jako rynku regulującego działalność korporacji i determinujących ich strategię,
- fluktuacji rynku akcji jako determinantu cykli gospodarczych”.

Finansyzację można rozumieć także jako formę akumulacji, w której zyski osiąga się w coraz większym stopniu kanałami finansowymi, nie zaś poprzez handel i produkcję [Krippner 2005, za: Marszałek 2012, s. 221].

Finansyzację uważa się za nowy etap kapitalizmu, określanej jako kapitalizm rentierski, kapitalizm odcinania kuponów, bankokrację [Ratajczak 2009, s. 282] czy

też giełdyzację [Kowalik 2009]. Jak widać, finansyzacja nie daje się jednoznacznie zdefiniować i należy sądzić, że jeszcze przez jakiś czas będą funkcjonować mniej lub bardziej korespondujące ze sobą definicje tego pojęcia. Jednak pewne jest, że finansyzacja na długo zawładnie umysłami ekonomistów, socjologów, etyków, a na końcu prawników.

3. Przyczyny i skutki finansyzacji

Pojawienie się finansyzacji, ze względu na skomplikowanie tego zjawiska, nie miało jednej przyczyny, co jest z istoty cechą współczesnych zjawisk gospodarczych występujących w globalnym świecie. W literaturze można znaleźć przykłady analizy przyczyn finansyzacji, choć podawane są różne jej źródła, różne klasyfikacje i różne oceny. W krajowej literaturze, w mojej ocenie, najlepiej przyczyny finansyzacji opisał P. Marszałek [2012]. Powołał się przy tym na T. Palleya [2007], który przyczyny finansyzacji podzielił na trzy grupy [Marszałek 2012, s. 223]: zmiany w strukturze i działaniu rynków finansowych, zmiany w zachowaniu przedsiębiorstw niefinansowych oraz rozwiązania z zakresu polityki społeczno-gospodarczej. Do wymienionych wyżej przyczyn finansyzacji często dodaje się zmiany kulturowe oraz demograficzne, w tym głównie starzenie się społeczeństwa [Ratajczak 2012; Marszałek 2012].

Moim zdaniem prąźródłem, praprzączyną finansyzacji jest duet idei ładu korporacyjnego (*corporate governance*) i Internetu. Opisane przez Palleya przyczyny finansyzacji są, w mojej ocenie, skutkami, jakie wywołuje, a nie jej przyczynami.

Pojęcie ładu korporacyjnego odnosi się do konkretnej organizacji gospodarczej i obejmuje zindywidualizowane zasady zarządzania i nadzoru oraz relacje między akcjonariuszami w związku z udziałem, zaangażowaniem w danej organizacji. Ład korporacyjny to zbiór zasad postępowania skierowanych zarówno do organów spółek oraz członków tych organów, jak i do większościowych i mniejszościowych akcjonariuszy. Idea *corporate governance* powstała jako sposób rozwiązania problemu asymetrii informacji i teorii hazardu moralnego.

Asymetria informacji (*information asymmetry*) – w ekonomii oznacza sytuację, w której jedna ze stron transakcji dysponuje większą liczbą informacji od drugiej strony. Stronę, która jest lepiej poinformowana, określa się mianem pełnomocnika (agenta), a stronę poinformowaną gorzej, niedysponującą pełnią informacji, mianem mocodawcy (pryncypała).

Sama idea *corporate governance* nie była dostatecznie wystarczająca do powstania zjawiska finansyzacji. Do tego potrzebny był „przyspieszacz”, „narzędzie” realizujące szybko zyski w warunkach gospodarki globalnej. I taką rolę, moim zdaniem, odegrał Internet.

Szybkość przekazu informacji, brak ograniczeń w czasie i przestrzeni wymiany danych i informacji, wielość źródeł danych i ich „powódź ilościowa” – wszystko to

spowodowało że odczuwamy brak wystarczającego zakresu instrumentów i pojęć do opisu rzeczywistości przy nadmiarze samych instrumentów tworzących rzeczywistość. Trafnie ujął to A.M. Zawiślak [2011, s. 83].

W ekonomii analizy mogą być prowadzone na poziomie: globalnym, poziomie makro, poziomie mezo, poziomie mikro i poziomie mikro-mikro [Gorynia, Kowalski 2012, s. 461]. Przedmiotem niniejszego artykułu nie jest finansyzacja jako zjawisko gospodarcze, tylko skutki, jakie ona wywołuje, oraz wyzwania i zadania, jakie stawia rachunkowości.

Finansyzacja ma także wpływ na naukę ekonomii, choćby dlatego, że wymaga naukowego opisu, analizy, dostosowania rozwiązań i narzędzi naukowego rozumowania do rozwiązania jej dylematów. W nurcie rozważań naukowych mieści się też problem dostosowania rachunkowości, jako najstarszej nauki o wycenie i pomiarze, do wyceny, pomiaru, a przede wszystkim prezentacji skutków finansyzacji.

4. Wyzwania dla rachunkowości związane z finansyzacją gospodarki

Niska ocena dostarczanych informacji oraz ostatnie skandale związane ze spektakularnymi upadkami, których sztandarowymi przykładami są Enron czy WorldCom, jak i ostatni kryzys finansowy z roku 2007 przyczyniły się do pogłębienia swego kryzysu zaufania do rachunkowości.

Odbudowa zaufania w przypadku rachunkowości wymaga wynalezienia i implementacji nowych narzędzi pomiaru, wyceny, ewidencji oraz raportowania. Powinny one przyczynić się do nadrobienia przez rachunkowość zaległości i przygotowania m.in. nowego sprawozdania (nowych sprawozdań), które sprostą (sprostają) wymaganiom wszystkich odbiorców [Kamela-Sowińska 2011].

W literaturze ekonomicznej istnieje wiele poglądów, idei, szkół, nurtów, teorii, podejść, koncepcji ujmowania zjawisk gospodarczych przez rachunkowość. Narastające zjawisko finansyzacji już dzisiaj wywołuje skutki w postaci problemów z ujawnianiem, wyceną i prezentacją danych w sprawozdawczości finansowej w sposób uwzględniający podstawowy cel rachunkowości, jakim jest pożyteczna informacja finansowa, dająca możliwość podejmowania decyzji na jej podstawie.

Wzrost skomplikowania współczesnych procesów gospodarczych wymusza na nauce rachunkowości podejście interdyscyplinarne do rozwiązywania problemów dla praktyki, co, jak sądzą Gorynia i Kowalski [2012, s. 458], stoi w sprzeczności z tendencją do wąskich specjalizacji w akademickiej ekonomii. Finansyzacja gospodarki i wyzwania, jakie stawia rachunkowości, zdają się potwierdzać tę tezę. Ekonomia wymaga coraz częściej podejścia heterogenicznego. Stopniowo kształtuje się nowy nurt w ekonomii – ekonomia złożoności [Mączyńska 2011b, s.117]. Z punktu widzenia tak kształtowanej ekonomii nie istnieje jedna słuszna wartość. Stąd bierze się obecnie intensyfikacja poszukiwań nowych kryteriów. Rachunkowość operuje głównie w skali mikroekonomicznej, na szczeblu przedsiębiorstwa,

gdzie dominują finanse i nauki o zarządzaniu. „Głównym wyzwaniem, z jakim muszą się zmierzyć teoretycy, jest sprostanie zadaniu dostosowania reguł definiowania, gromadzenia i upubliczniania danych na potrzeby zarządzania, nowego modelu nadzoru korporacyjnego i relacji inwestorskich” [Gorynia, Kowalski 2012, s. 469]. O potrzebie współdziałania naukowców z obszaru rachunkowości niech zaświadczą słowa E. Ducke z Rezerwy Federalnej skierowane do pracowników branży księgowej, w rocznicę upadku Lehman Brothers: „aby uniknąć nawrotów kryzysów ekonomicznych, zmiany standardów rachunkowych i reguł finansowania [...] muszą być koordynowane globalnie. [...] Na całym świecie dyskutują twórcy reguł rachunkowości, prawodawcy i politycy, wysuwając swoje propozycje. Wyzwanie polega na tym, aby zmian dokonać gładko i sprawnie” [Tapscott, Williams 2011, s. 40].

W świetle powyższych uwag można wskazać kilka kluczowych obszarów problemów, które na obecnym etapie wymagają naukowego opracowania i mogą posłużyć praktyce:

1. Czy i jakie zmiany powinny nastąpić w rachunkowości w celu poprawy jej zdolności ujawniania i predykcji zjawisk gospodarczych w kontekście finansyzacji gospodarki światowej. Rachunkowość jako nauka i praktyka pomiaru i wyceny ma fundamentalną rolę do odegrania. Musi przygotować zestaw narzędzi, które pomogą zapobiegać narastającemu zjawisku naruszenia globalnej równowagi, co prowadzi do dysfunkcji pomiaru gospodarczego, przez co dochodzi do zafałszowania rachunku zysków i strat, czego konsekwencją z kolei jest wypychanie sektora produkcji i usług przez sektor finansowy.

2. Finansyzacja a rola rachunkowości instrumentów finansowych i rachunkowości zabezpieczeń. W eksplozji systemu finansowego szczególnie rozwinęły się rynki instrumentów finansowych typu futures. Rachunkowość instrumentów finansowych należy do jednego z najtrudniejszych obszarów rachunkowości. Sprawia do dziś wiele problemów praktykom i pozostawia pole do naukowych rozważań. Instrumenty finansowe zmieniają swoją rolę i z instrumentów zabezpieczających transakcje i zmniejszających ryzyko zmieniają się w instrumenty będące samoistnym źródłem ryzyka, a w jego efekcie powodują kryzysy. Nie zmienia to jednak faktu, że w rzeczywistości gospodarczej coraz częściej firmy mają do czynienia z instrumentami finansowymi i problemy z ich ewidencją stają się powoli codziennością dla księgowych i dyrektorów finansowych.

3. Rachunkowość, matematyka a wyobrażenia i wiedza oparta na wierze, a nie doświadczeniu – rachunkowość behawioralna. Wiara w matematyczne modele obliczania ryzyka. Matematyka to taki sam język jak każdy inny, tylko pokazuje świat za pomocą liczb i cyfr i można, wykorzystując matematykę, pięknie kłamać, a nawet mieć w tej materii większe sukcesy, bo mniej ludzi się językiem matematyki posługuje. Przeceniamy znaczenie modeli matematycznych, a nie doceniamy podejścia humanistycznego, co prowadzi do tworzenia modeli ocen ryzyka, które w niewielkim stopniu odzwierciedlają rzeczywistość. Taką rolę jak w starożytności odgrywały mity i przypowieści, dziś odgrywają modele ekonomiczne.

Bezlitośnie opisał to T. Sedlaček w książce pt. *Ekonomia dobra i zła*. M. Ratajczak [2014] pisze: „W zasadzie od końca XIX wieku istotna część ekonomistów podejmowała i podejmuje próby uczynienia z ekonomii najbardziej ścisłej spośród nauk nieścisłych”. W matematyzacji rachunkowości przodują amerykańskie uniwersytety i fachowe czasopisma. Skutecznie, choć powoli, to matematyczne podejście wypiera rachunkowość behawioralna (m.in. „Behavioral Research in Accountig”). Stąd rodzi się pytanie, ile matematyki, a ile jest psychologii w rachunkowości finansyzacyjnej.

Nie sposób w jednym artykule przedstawić i przeanalizować wszystkich skutków i wyzwania, jakie wywiera finansyzacja na rachunkowość, ale kilka można wskazać. Są to następujące obszary zagadnień:

- narzędzia rachunkowości w czasie finansyzacji – MSSF-y czy rachunkowość „szyta na miarę”,
- finansyzacja a sekurytyzacja i jej model ewidencyjno-rozliczeniowy,
- finansyzacja a rachunkowość funduszy inwestycyjnych i ich model ewidencyjno-rozliczeniowy,
- rachunkowość a pomiar w czasie i przestrzeni, rola czasu i przestrzeni w ewidencji i ujawnianiu zjawisk gospodarczych w dobie wiecznej teraźniejszości i nieograniczonej czasoprzestrzeni.

5. Wnioski

Utrzymanie znaczącej roli systemu rachunkowości w podejmowaniu decyzji gospodarczych wymaga gruntownych zmian, które spowodują powstanie nowych narzędzi pomiaru i sprawozdawczości głównie tego, co uważano dotychczas za niematerialne i niepoliczalne. Brak tych informacji przyczynia się do powstania istotnej luki informacyjnej, której istnienie wywołuje negatywne zjawiska w skali mikro- i makro-gospodarczej. Zjawisko finansyzacji potęguje problemy współczesnej rachunkowości, z którymi musi się ona zmierzyć.

Oryginalne, nowoczesne rozwiązania i idee są obecnie jednym z najważniejszych, najwyżej wycenianych składników zasobów podmiotu gospodarującego, a zatem nie ulega wątpliwości, że rozwiązania w rachunkowości powinny być pochodną zmian dokonujących się w świecie realnym.

Literatura

- Gorynia M., Kowalski T., *Nauki ekonomiczne i ich klasyfikacja a wyzwania współczesnej gospodarki*, Ekonomista nr 4, PTE, Warszawa 2013, s. 457-474.
- Kamela-Sowińska A., *Geopolityka rachunkowości, czyli o zmierzchu rachunkowości, którą znamy*, [w:] *Kluczowe problemy teorii i praktyki rachunkowości*, t. 1, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Sopot 2011.
- Helmann A., *Behavioral Accounting*, Nova Science Publishers, Incorporated 2013.

- Marszałek P., *Finansyzacja – problemy i kontrowersje*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 147, Wydawnictwo UE, Wrocław 2012.
- Mączyńska E., *Dysfunkcje gospodarki w kontekście ekonomii kryzysu*, Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, nr 9, Warszawa 2011a, s. 43-70.
- Mączyńska E., *Gdy sługa staje się panem, czyli dysfunkcje pomiaru wartości biznesu i wyników działalności gospodarczej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Finanse, rynki finansowe, ubezpieczenia nr 37, Szczecin 2011b, s. 103-120.
- Ratajczak M., *Finansyzacja gospodarki*, „Ekonomista” nr 3, PTE, Warszawa 2012.
- Ratajczak M., *Mamy wiele pytań i równie wiele odpowiedzi*, <http://www.obserwatorfinansowy.pl/nbp/ratajczak-ekonomia-w-dobie-kryzysu/> (dostęp: 05.01.2014).
- Roubini N., Mihm S., *Ekonomia kryzysu*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011.
- Tapscott D., Williams A.D., *Makrowikinomia. Reset świata i biznesu*, Studio Emka, Warszawa 2011.
- www.corp-gov.gpw.pl, (dostęp: 05.01.2014).
- Zawiślak A.M., *O kwantach, rynkach o ekonomistach*, Poltext, Warszawa 2011.
- Żyżyński J., *Neoliberalizm – ślepa uliczka globalizacji*, [w:] *Globalizacja, kryzys i co dalej?*, red. G.W. Kołodko, Poltext, Warszawa 2010.

FINANCILISATION OF ECONOMY AS CHALLENGE FOR ACCOUNTING

Summary: The main purpose of this article is to draw attention of the scientific community involved in the accounting, accountants and auditors to a new economic phenomenon which is financilisation. There is growing lack or an inadequate response of accounting to its users demands, resulting in a reduction of trust to the accounting system and reports generated by it. This article is an attempt to find accountancy solutions in response to a growing phenomenon in the global economy which is financilisation. The author also puts an original thesis about the genesis of financilisation.

Keywords: accountancy, financilisation, financial crisis.